
ПРОГЛАС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2011 (год. XX), ISSN 0861–7902

ГОДИШНИНИ И ЮБИЛЕИ

доц. д-р Мария Ангелова-Атанасова – НАШАТА ЮБИЛЯРКА

На 09.10.2010 г. навърши 65 години нашата колежка доц. д-р Мария Ангелова-Атанасова – преподавателка по *Увод в общото езикознание* и директор на Центъра по българска ономастика „Проф. Николай Ковачев”. Родена е в с. Павел, Великотърновска област, където завършва основно училище. По майчина заръка продължава образованието си в Свищов – в най-старата търговска гимназия. А по избора на сърцето си завършва (1968) българска филология (с втора специалност руска филология) във ВПИ „Братя Кирил и Методий” – по-късно ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”.

Детството в България преди и след 50-те години на XX век за кого ли е било леко, но нейното минава без баща ѝ, загинал при трудова злополука през 1952 г.

След примера на майката-вдовица, преодоляла всякакви трудности, за да възпита и двете си деца на добродетели и да им осигури образование, след примера на учителите в селото, особено на учителя по математика, в новия, правещ още първите си крачки университет има късмета да учи при широко скроени хора, отдадени на науката и умеещи да спечелят за тази кауза възторжените студенти. В спомените ѝ за Николай Ковачев¹ се открояват с ерудиция, ораторски талант и др. качества – Иван Гълъбов, Богдан Богданов, Пеньо Русев, Георги Димов, Димитър Василев, Лальо Ангелов... Дошла в университета запленена от литературата, открива интерес към езика и не се колебае да влезе в

кръжока по ономастика на Н. Ковачев². А това предопределя избора на проблематика за самостоятелно разработване и на по-близък контакт с езиковедите в университета, под чието ръководство разработва и защитава с отличие дипломната си работа „*Антропонимията в парусията на Батожевския манастир*” – първата разработена в университета дипломна работа из областта на антропонимията. Следва попришето на учителя: близо 6 год. преподава литература – най-напред в Нови пазар, Преслав, а впоследствие – по-близо до родния край, в гимназията в гр. Полски Тръмбеш – пълни с вдъхновение и творчески труд години, за които и тя, и учениците ѝ пазят прекрасни спомени³.

Във ВТУ започва работа като специалист-филолог към Архива по ономастика на катедра „Езикознание” (1.IV.1974). Пак с конкурс, от началото на 1975 г., става асистент по езикознание. От 1980 г. е ст. асистент, от 1988 – главен асистент, от 1997 – доцент по общо и сравнително езикознание. За кратък период (1984–1986) ѝ бяха възлагани и занятия по сравнителна граматика на славянските езици – в отговор на молба за полагащ се творчески отпуск, за да приведе в окончателен вид почти готовия дисертационен труд. След този преподавателски и творчески стрес идва и онова време, когато не можеше да има турцизми в науката за езика, та до защита на дисертационния труд „*Топонимията на Горнооряховско*” се стига едва през 1994 г. Трудът е отпечатан две години по-късно⁴, отчасти „с иждивение” на авторката – М. Ангелова-Атанасова ще преодолява трудности, научена на това от майка си. В края на книгата издига призива „Подкрепете българската ономастика!”, информира обществеността за подготвяни за печат 15 монографии, очакващи от 60-те и 70-те г. своя издател. И като вижда, че няма отзив на призива, прави усилия в друга посока – към проектно финансиране. А вече има опит – още преди 2001 г. с проф. Н. Ковачев създават електронна база данни на българските фамилни имена през XX в. Тази стратегия на ЦБО (Центъра по българска ономастика) от 90-те години на XX в. М. Атанасова продължава и след смъртта на именития си колега и учител⁵. Така се осъществяват два поредни нейни проекта от 2001 до 2008 г., финансирани от ВТУ, чрез които се полагат основите на електронната база данни на българската топонимия. Средствата, които ВТУ може да отдели за подобни проекти, са далеч от потребните за такава мащабна задача, но достатъчни за успешен старт. Издирват се ръкописи и се подготвят за печат, ежегодно в издателския план на ВТУ се включват по 3–4 заглавия – осъществява се всичко, което с малко средства, но с много всеот-

даен труд и ентузиазъм може да се осъществи. Така виждат бял свят монографиите за Великотърновско, Пещерско, Казанлъшко, а после – и Дряновско. Постигнатото дава основание на ФНИ на МОН да утвърди (2008) проекта ѝ „*Тезаурус на българската топонимия – неизчерпаем източник на информация за културно-историческо минало и народностна идентичност*”. Това открива нови хоризонти: доц. М. Атанасова сформира 11-членен екип, който, заразен от ентузиазма ѝ, се залавя за работа (вж. <http://www.uni-vt.bg/1/?page=2399&zid=145>). В този ред на мисли трябва да подчертаем, че през последните години М. Ангелова-Атанасова посвещава повече време за организиране на сложната и многолика дейност на ЦБО, отколкото на личните си научни планове и задачи. А всички, които познават дейността на ЦБО, признават таланта ѝ да привлича и организира за работа в екип сътрудници за реализация на различни научни идеи и проекти – една несъмнена гаранция за успех.

Основните области, в които публикува, са *топонимията* и *антропонимията*. Подготвя се за работа и в двете области още в кръжока по ономастика, ръководен по онова време от Н. Ковачев (и от мене, като помощник) – за този период юбилярката написа вълнуващи спомени⁶. Проучванията ѝ по-нататък вървят в паралел с научните проекти, реализирани под ръководството на Н. П. Ковачев. Трайният интерес към *топонимията* и изборът на Горнооряховско като тема за дисертационен труд са свързани с проекта на Н. Ковачев „*Езикови и поселищни отношения в басейна на р. Янтра в светлината на топонимията*”⁷. Преподаването на общо езикознание, а и на сравнителна граматика, както и творческото съзряване ѝ позволяват да извлече теоретични обобщения от изследвания материал относно проявите на системност и асистемност. От безспорно значение е и общуването с руското езикознание, специално по-близкият контакт с А. В. Суперанска и Н. В. Подолска, при които специализира (2 месеца през 1983 г.). Обобщенията с теоретичен характер, заявени на международни и национални форуми⁸, залягат в основите на II глава – „*Проблеми на устойчивостта на функциониращата топонимична система*”, изведена и като подзаглавие на труда – нетрадиционна за топонимичните монографии у нас. За продължаващ интерес към топонимията и някои от теоретичните ѝ аспекти свидетелстват и някои доста по-късни публикации⁹. От такъв характер са и публикациите, третиращи *географската терминология*¹⁰, проява между другото на сериозен интерес и към славянската географска

терминология. Тук се откроява опитът ѝ да очертае спецификата на картографирането на терминологията, различна от това на диалектните явления. Изводът, че прилагането на диалектната мрежа за тази цел не е най-добрият избор, може да бъде основа за дискусия преди създаването на Българския топонимен атлас.

Към областта на *антропонимията* М. Ангелова-Атанасова се насочва след 1990 г.¹¹, когато разработва проекти на ЦБО в тази област. Основната част от изследванията ѝ върху *личните имена* са по темата на реабилитационния ѝ труд „ЛИЧНИТЕ ИМЕНА У БЪЛГАРИТЕ (1981–1990)“¹², или свързани с монографията за **имената на българите в Словакия**¹³, която по стечение на обстоятелствата е отпечатана преди обсъдения и приет още през 1996 г. реабилитационен труд, с който тя се реабилитира през 1997 г. Двата труда доста си приличат не само тематично, но и по методология. И в двата М. Ангелова-Атанасова изхожда от конкретен емпиричен материал, за да направи теоретични обобщения. Създава електронна база данни на личните имена, базирайки се на опита на учителя си в това отношение – Николай Ковачев, към чието дело се отнася с благоговение и с цялото си умение се старее да продължава и развива. Като редактор на Честотно-етимологичния речник на личните имена на Н. Ковачев (1995), тя познава много добре именната система до 1980 г., представена в Речника. Затова решава да продължи изследователската линия на своя учител, като я обогати с нови методи, наблюдения и факти. Несъмнено едно от най-интересните неща е опитът да вникне в характера и причините за динамиката на системата и за устойчивостта на някои пластове лични имена. Значими са наблюденията върху различията между антропонимичната подсистема и лексикалната система на езика, които обуславят нееднаквата по степен динамика и устойчивост. Поучителни са обобщенията от направените психо- и социолингвистични проучвания върху имената чрез забележителната по мащаб анкета с около 6000 носители. Книгата е публикувана с 5 години закъснение, в много ограничен тираж и – за жалост – не е представена дори и в Народната библиотека (до 2010 г., когато авторката подарява 2 екз.). А е интересно не само за специалисти изследване, представящо престижния Център по българска ономастика при ВТУ (ръководен тогава от нея), за който би завидял не един университет.

Междувременно се появяват още изследвания за личните имена¹⁴. По-голямата част от тях са върху личните имена на българите от послед-

ното десетилетие на XX в. и промените в именуването на границата между две епохи, когато отпадат ограниченията върху избора на имена за новородените и се развиват съвършено нови процеси. След като създава електронна база данни за българските *фамилни имена* (в ЦБО – чрез научен проект, финансиран от МОН), М. Ангелова-Атанасова прави множество проучвания върху теоретични и етимологични проблеми на фамилните имена и *пъркорите, прозвищата и родовите имена*, част от които са публикувани¹⁵. Те са сериозен принос към съвместно създавания от нас двамата *Речник на фамилните имена*, по който работата ни продължава повече от десетилетие.

Множество публикации от различно време свидетелстват за сериозната ѝ ангажираност със състоянието и организацията на научните изследвания у нас, с перспективите и възможностите за сътрудничеството между различните изследователски звена и с грижата за обединяването им около работни идеи и проекти¹⁶. Ако днес „Тезаурусът“ обединява вече 15 изследвачи от различни институции и няколко дузини изявени или създаващи се краеведи, то е резултат на съживяващия дух на колегиална помощ и равнопоставеност между работещите специалисти, независимо от ранга, ерудицията, опита и възрастта им, които тя наложи чрез разширените обсъждания на проблематиката на открити заседания, кръгли маси и дни на отворените врати на ЦБО. Това е може би най-значимото ѝ постижение, без да омаловажавам личните ѝ научни приноси. Към тях непременно искам да отбележа изследванията ѝ в други области на езика¹⁷, сред които особен интерес представляват статиите, посветени на актуалните процеси в българския език. Любопитна е идеята на авторката да провери своя усет за новост в езика през един от най-динамичните периоди – 1990 г., като съчетава успешно изследователската си работа с обучаването на филолози в първи курс, на които е възлагала същото колективно изследване. Разликата в резултатите са изненада и за нея и са основание за важни заключения относно възпроизводимостта на езиковите знаци.

Към приносите ѝ трябва да отнесем и публикуваните от нея разнообразни по тематика изследвания¹⁸, творчески портрети на видни ономасти и бележити личности¹⁹, хроники²⁰, рецензии и отзиви²¹, а не на последно място и работата ѝ като официален рецензент, между които особено престижно е участието ѝ в създаването на издания в Словакия нов Българско-словашкия речник²². Представата за дейността ѝ би била

непълна, ако не добавим работата ѝ на съставител и редактор на по-голямата част от отпечатаните 11 тома на изданията от ЦБО периодичен сборник „Състояние и проблеми на българската ономастика“²³, както и на множество други сборници и монографии, на които е редактор или съредактор²⁴. Всичко това, както и научните форуми, на които тя е организатор и съорганизатор, създаденият от нея и поддържан линк на ЦБО към сайта на ВТУ, множеството интервюта за различни медии, съдействат за обединяване на изследвачите на ономастиката и значителен брой краеведи у нас около работещото ядро във ВТУ и за популяризиране на резултатите от изследванията им. Дори и да се абстрахираме от преподавателската ѝ работа, на която тя разбираемо е отделяла основната част от времето си (освен основния курс лекции, които чете, е разработила и няколко избираеми спецкурса из областта на ономастиката и е преподавала български език и култура в Братиславския университет през периода 1994–1998), можем да обобщим, че макар и да е осъществявано във времето покрай нас почти незабележимо, цялостното дело на доц. М. Ангелова-Атанасова за развитието на ономастиката във Великотърновския университет заслужава висока оценка и безспорно е допринесло и ще допринесе за това българската наука да може достойно да се равнява с науката на други страни и народи, да заеме полагаемото ѝ се място в световния научен процес. Като учен с международно признание доц. М. Ангелова-Атанасова е избрана за член на Комисията за славянска ономастика при Международния комитет на славистите и член на Научния съвет (Advisory Board / Comité scientifique) на сп. „Studii și Cercetări de Onomastică și Lexicologie“, издание на Университета в Крайова (Румъния).

Всеки европейски университет би се гордял с такъв талантлив и всеотдаен преподавател, изследвач и организатор на научноизследователската дейност, редактор и издател, пропагандатор и ... забележителен човек! Ще преглътне поредното огорчение и пак ще е отворена за сътрудничество и дружба!

С пожелание към нашата мила колежка – да има повече поводи да се усмихва, да се радва на успехи и сили – да преодолява предизвикателствата. А към нас, колегите и приятелите ѝ – да имаме късмет да чуваме и песента ѝ.

БЕЛЕЖКИ

¹ *Спомен за учителя* – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 10, УИ „Св. св. Кирил и Методий”. В. Търново, 2010, с. 37.

² Пак там, с. 38.

³ **Рачо Илиев**. *Всеотдайност*. Изд. Пик, 2009, 139–146; 158.

⁴ *Топонимията на Горнооряховско. Проблеми на устойчивостта на функциониращата топонимична система*. – Център по българска ономастика при ВТУ. „Бендида”. В. Търново, 1996, 471 с.

⁵ Тя е зам.-директор на ЦБО от 01.09.1994 г., а директор – от 01.01.2001 г. Преди 1994 г. е участвала в създаването на архива, заедно с целия колегиум по езикознание във ФФ на ВТУ (с Н. Ковачев, Л. Селимски, Н. Иванова). А то означава безброй часове за консултиране, рецензиране, проверка, приемане на домашни, курсови и дипломни работи по ономастика.

⁶ *Спомен за учителя*, 38–40.

⁷ *Селищни имена от турски произход в бивша Горно-оряховска околия*. – В: Аспирантски сборник, кн. IV, св. 2 – Езикознание, В. Търново, 1977, 61–71; *Имената на изчезнали селища в Горнооряховско*. – В: 1300 години Българска държава. В. Търново, 1982, 85–98; *Топонимията на Лясковец като исторически извор*. – В: Велико Търново и Великотърновският край през вековете. В. Търново, 1983, 137–147; *Български имена на селища в Горнооряховско*. – В: Славистични проучвания в чест на IX международен славистичен конгрес. С., 1983, 7–18; *Хидронимията на Горнооряховско*. – В: Юбилеен сборник „20 години Великотърновски университет”, кн. I. Езикознание. В. Търново, 1983, 17–29; *Имена от изчезнали лексеми в топонимията на Горнооряховско*. – В: Български език, 1988/ 5, 420–422; *Две старинни имена от Горнооряховско: Зъчка и Ъжевия*. – В: Български език, 1989/ 1, 69–70; *Старинни елементи в топонимията на Горнооряховско*. – В: Трудове на ВТУ, Филологически фак., т. 24, кн. 2. Езикознание. В. Търново, 1992, 137–171; *Топонимията на Горнооряховско. Проблеми на устойчивостта на функциониращата топонимична система*. АКД. В. Търново, 1993, 41 с.; *Спорното и безспорното в топонимията на Лясковец*. – В: Лясковец в миналото. В. Търново, 1994, 35–56 и 4 приложения.

⁸ *Причини за перемен в топонимическа система*. – В: 15. Internationaler Kongress für Namenforschung „Der Eigename in Sprache und Gesellschaft”. Vorträge und Mitteilungen in der Sektion I. Theorie, Methodik und Geschichte der Onomastik, II, Leipzig, 1985, 1–5; *Мотивираност на местните имена*. – В: Сборник доклади от II Международен конгрес по българистика, т. 5. Диалектология и ономастика. С., 1988, 252–258; *Проблемът за устойчивостта на местните имена*. – В: Славистични проучвания (в чест на X Международен славистичен конгрес), В. Търново, 1988, 5–8; *Съдбата на българската топо-*

нимия през XV–XVIII в., отразена в турски извори за българската история и в промените, настъпили в топонимията на Горнооряховско. – В: Турските завоевания и съдбата на балканските народи, отразени в исторически и литературни паметници от XIV–XVIII в. В. Търново, 1992, 458–466.

⁹ *Лексикалната основа на българската и лужишката топонимия.* – В: Сборник в чест на проф. Ангел Давидов, В. Търново, 2004, с. 313–325; *Топонимията на с. Павел като извор за историята му. (Селищни, водни, местностни имена).* – В: Село Павел, 44–64 (бел. 18); *Малуша или Дюдря преди Павел?* – В: Приятели за науката. Сб. в чест на проф. д-р Т. Балкански, посветен на неговата 65-годишнина. В. Търново, 2009, с. 47–51.

¹⁰ *Някои наблюдения над географската терминология и топонимията в произведенията на писателите от Търновската книжовна школа.* – В: Търновска книжовна школа, т. 5. Паметници, поезика, историография. В. Търново, 1994, 369–376; *Проблеми на картографирането на българската географска терминология, съхранена в микротопонимията.* – В: Zborník materiálov, 13. slovenská onomastická konferencia Modra-Piesok 2.–4. októbra 1997. Bratislava, 1998, 37–48; *Географският термин балта в топонимията на България.* – В: Етнолингвистични проблеми на балканските народи. С., 2000, с. 74–80.

¹¹ *Опит за изследване на психо- и социолингвистичните причини за промените в личноименната ни система.* – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 2. В. Търново, 1994, 147–152; *Psycholinguistische und soziolinguistische Ursachen für die Veränderungen im System der Personennamen.* – In: Akten des 18. Internationalen Kongresses für Namenforschung; Trier, 12.–17. April 1993. Band III: Namensoziologie, Max Niemeyer Verlag, Tübingen 1999, 220–226; *Лични имена от имена на звезди и съзвездия в съвременната българска антропонимия.* – В: Ономастично и етнолингвистично пространство на езика (в чест на проф. Н. П. Ковачев). В. Търново, 1996, 43–54; *Характер на промените в българския именник през периода 1981–1990 г.* – В: Slavica Slovaca, г. 32/ 1, Bratislava, 1997, 33–42; *Сложните лични имена в българската личноименна система през периода 1981–1990.* – В: Onomastica, г. XLII, Kraków, 1997, 149–170; *Свободен асоциативен експеримент върху материал от българския именник.* – В: Slavica Slovaca, г. 33/ 1, Bratislava, 1998, 34–40; *Съдбата на календарните имена през периода 1981–1990.* – В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 5, В. Търново, 2002, 155–204.

¹² *Личните имена у българите (1981–1990). Състояние и проблеми на съвременните български лични имена.* Изд. ВТУ. В. Търново, 2001, 271 с. [Рец.: U. Bijak, in: Onomastica, 2002].

¹³ *Имената на българите в Словакия / Mená a priezviská Bulharov na Slovensku.* – Kultúrny zväz Bulharov a ich priateľov na Slovensku. Bratislava 1998, 120 с. [Рец.: U. Bijak, in: Onomastica, 2002].

¹⁴ *Съвременни тенденции в именуването на българите*. – В: Българистични проучвания. Актуални проблеми на българистиката и славистиката. ВТУ, В. Търново, 2002, т. 8, 78–85; *Посоки на развой в именуването на българите в началото на XXI век*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 7. В памет на проф. Н. П. Ковачев, Изд. на ВТУ, В. Търново, 2005, с. 34–45; *Данните от една анкета*. – Пак там, с. 101–104; *Идеята на проф. Николай Ковачев за Препоръчителен речник на личните имена у българите и днешните потребности на службите за именуване*. – Пак там, с. 122–124; *Личните имена у българите в началото на XXI век (екстралингвистичен аспект)*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 8, УИ „Св. св. Кирил и Методий”, В. Търново, 2006, с. 47–60; *Антропонимията на с. Павел като извор за историята му (Лични, фамилни, родови имена, прякори и прозвища)*. – В: Село Павел, 142–173 (вж. бел. 18); *Словообразователната специфика на личните имена от Чепинско (1515–1516 г.)*. – В: Общуване с Изтока. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на Стоянка Кендерова. С., 2007, с. 184–190; *Между традицията и модата. (Именуването на българите в края на XX век)* – В: Граматика и семантика. Научни изследвания в чест на проф. дфн Станьо Георгиев по случай неговата 80-годишнина, В. Търново, 2010, с. 305–314.

¹⁵ *Фамилното име на българката*. – В: 12. Slovenská onomastická konferencia a 6. seminár „Onomastika a škola”, Prešov 25–26. októbra 1995, Prešov 1996, 157–162; *Общ поглед върху словообразователната специфика на българските фамилни имена*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 4, Бащини, родови, фамилни имена, прякори и прозвища у българите. В. Търново, 1999, с. 69–88 (съавт. С. Семова); *Фамилните имена – съкровищница на изчезнали и редки лични имена*. – В: Българистични проучвания. Актуални проблеми на българистиката и славистиката, т. 9, В. Търново, 2003, с. 55–69; *К словарю болгарских фамилий*. – В: Балканско езикознание, XLIII, 2–3, БАН, 2003–2004, с. 232–245; *Проблеми по създаването на Речник на фамилните имена у българите*. – В: Езиковедски проучвания в памет на проф. Йордан Заимов, БАН, С., 2005, с. 31–41; *Прозвища от лични имена в именната практика на българите*. – В: Българска филологическа медиевистика. Сборник научни изследвания в чест на проф. дфн Иван Харалампиев, УИ „Св. св. Кирил и методий”, В. Търново, 2006, с. 409–418; *Бащините имена у българите днес (върху материал от кандидат-студентските списъци)*. – В: Йорданка Маринова. Изследвания по случай нейния седемдесетгодишен юбилей. УИ „Св. св. Кирил и методий”, В. Търново, 2006, с. 21–29; *Вариантност на фамилните имена у българите*. – В: Научни изследвания в чест и в памет на акад. Иван Дуриданов. УИ „Св. св. Кирил и Методий”, В. Търново, 2006, с. 33–40; *Два старинни типа български фамилни имена от сложни основи*. – В: Филология в

пространстве культуры. (К 75-летию со дня рождения доктора филологических наук, профессора Евгения Степановича Отина), Донецк (Украина), Юго-Восток, 2007, с. 13–23; *Към типологията на фамилните имена на ол-ов*. – В: Научни приноси в памет на професор Константин Попов. Изд. на Дружеството на ономастите в България. В. Търново, 2007 г., 389–394; *Български фамилни имена от сложни основи, тип боримечка* – В: Името в паметта на езика. Сборник в памет на професор Борис Симеонов. Съст. П. Асенова. Изд. „Фигура”. С., 2008, с. 126–134; *Български фамилни имена на олски-/улски-/елски*. – В: Λογος ὀνομαστικῆς (Логос ономастики), 2(2) 2008, Донецк (Украина), ТОВ „Юго-Восток, Лтд”, с. 12–17; *Към словообразователната специфика на фамилните имена във Велико Търново през 1946 г.* – В: Oratio vitae simultasium (Словото е отражение на живота). Сборник научни изследвания в чест на 65-годишнината на проф. д-р Христина Станева, В. Търново, 2009, с. 212–220; *Типология на българските и словашките фамилни имена със сложна основа*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 10 (посветен на 90-годишнината от рождението на проф. Николай Ковачев), УИ „Св. св. Кирил и Методий”. В. Търново, 2010, с. 169–201 (съавт. Мария Кошкова).

¹⁶ Някои съображения относно работата върху Българския топонимичен атлас и Историческия речник на българската ойконимия. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика (сборник доклади от Първа кръгла маса по проблемите на българската ономастика, 15–16 юни 1989г.). В. Търново, 1990, 48–52; *Предпоставки за създаване на български топонимичен речник и атлас*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 2. В. Търново, 1994, 175–180; *Актуални проблеми на българската ономастика*. – В: Българистични изследвания (Сборник доклади от Първа Международна научна сесия на, Международен семинар по български език и култура, В. Търново, 21–22 авг. 1995), В. Търново, 1996, 21–27; *Bulharský jazyk a literatúra* (2). – В: Štúdium slovanských filológií na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava, 1996, 62–64; *Състояние и перспективи на българската ономастика*. – В: Acta onomastica, XXXVII, Praha, 1996, 26–35; *Компютърният архив-картотека на фамилните имена у българите като проект и реализация*. – В: Българистични проучвания. В. Търново, изд. ПИК, 1997, 381–390 (съавт. С. Семова); *Центърът по българска ономастика “Проф. Николай Ковачев” при ВТУ – състояние, задачи и перспективи*. В: – Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 8. В. Търново, 2006, с. 7–13; *Актуалните проблеми на българската ономастика в началото на XXI век*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 9. „Ивис”, В. Търново, 2009, с. 7–12; *Електронен архив картотека на българската топонимия*. Пак там с. 511–519; *Електронните бази данни на Центъра по българска ономастика като*

основа за научно сътрудничество. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 11, УИ „Св. св. Кирил и Методий”. В. Търново, 2010, с. 343–351.

¹⁷ *Новите думи в български език от словообразователно гледище.* – В: Български език, 1992/ 5, 440–447; *Българският фразеологизъм иде / пристига/ росен-пресен.* – В: Slavica Slovaca, г. 30/ 1, Bratislava, 1995, 42–46; *Из българската диалектна лексика и фразеология.* – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 6. ВТУ, В. Търново с. 68–73; *За произхода на диалектния глагол **унеглям се*** – В: Научни изследвания в чест на проф. д-р Боян Байчев. УИ „Св. св. Кирил и Методий”. В. Търново, 2005 г., с. 49–50; *Българският език в началото на XXI век – иновации и езикова политика* – В: Езикът и литературата в модерното общество. Jazyk a literatúra v modernej spoločnosti. Съст. Т. Ичевска, „Фабер”, 2005, 151–161; *Езикът на Цани-Гинчевите повести и унификационните процеси в българския книжовен език към края на XIX век* – В: Стилистика и лингвистика. Сборник изследвания, посветени на професор доктор Димитър Чизмаров. Изд. ВТУ, В. Търново, 2009, с. 49–56.

¹⁸ Между другото е основен съавтор – с много разработки – и съредактор на забележителна книга за родното ѝ село: Село Павел, Великотърновско. Изследвания. Документи. Спомени. Изд. „Астарта”, В. Търново, 2007 [Рец.: Г. Дюлгерова, в: Български език 2008/1].

¹⁹ *Неуморим учен-краевед (по случай 75-годишнината на проф. Николай Ковачев).* – В: Архив за поселишни проучвания, 1994, кн. 3–4, 180–185. (съавт. С. Симова); *Проф. Николай П. Ковачев на 75 години.* – В: Български език, XLV, 1995/ 3, 256–259; *Проф. Николай Ковачев в българската ономастика.* – В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 3. Ономасти и ономастични изследвания. В. Търново, 1996, 93–100; *Проф. Моско Москов като ономаст.* – Пак там, 129–132; *К.ф.н. Драгомир Ганчев Лалчев.* – Пак там, 185–186; *Проф. Николай Ковачев на 80 години.* Предговор към Библиография на проф. Н. П. Ковачев. В. Търново, 1999; *Библиографска справка за юбиляра* (В чест на 80-годишнината на проф. Н. П. Ковачев). – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 6. В. Търново, 2006, 5–15; *Bibliographie des travaux du professeur Ljudvig Selimski.* – В: Балканско езикознание, XLIII, 2–3, БАН, 2004, 117–134; **Същото в:** Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 8, Ун. изд. „Св. св. Кирил и Методий”, В. Търново, 2006, 247–270; *In memoriam* – В: Състояние и проблеми на българската ономастика, т. 7. В памет на проф. Н. П. Ковачев, В. Търново, 2005, 9–14; *Приносът на професор Николай Ковачев и Центъра по българска ономастика при Великотърновския университет за разволя на българската ономастика.* – В: Восточноукраинский лингвистический сборник. Выпуск десятый. (отв. ред. Е. С. Отин) Донецкий национальный университет, ТОВ „Юго-

Восток” Донецк, 2006, с. 314–321; *Учителят* (спомен за Стоян Златев – бивш директор на училището в с. Павел) – В: Село Павел, 306–307 (вж. бел. 18); *Във Великотърновския университет дойдох с огромно желание и много надежди* (Интервю с проф. дфн Л. Селимски). – В: Проглас, 2009/ 2, 150–160; *Спомен за Учителя*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 10 (посветен на 90-годишнината от рождението на проф. Николай Ковачев). УИ „Св. св. Кирил и Методий”, В. Търново, 2010, 37–44; *Проф. д.ф.н. Людви Селимски на 70 години. Слово за юбиляра*. – В: Състояние и проблеми на българската ономастика. Т. 11 (доклади от Международна научна конференция, посветена на 70-годишнината от рождението на проф. Людви Селимски), УИ „Св. св. Кирил и Методий”. В. Търново, 2010, 27–42.

²⁰ *Дарение за Великотърновския университет*. – В: в. „Неделник”, бр. 3 от 3–16.02.1995. В. Търново, с. 2; *Ден на отворените врати* – хроника. – В: Проглас, изд. ВТУ, 2009/ 1, 177–178.

²¹ *Приносно проучване на проблемите на българската антропонимия*. – В: Език и литература, кн. 5, 121–123 (рец. за: Н. Иванова, П. Радева „От А до Я. Имената на българите”); *За книгата „Местните имена в Поповско” и за нейната авторка*. – В: Списание на Българската академия на науките, СХХ, 2007, № 2, 45–46; *Mária Košková a kolektív, Bulharsko-slovenský slovník I (A–K)*, Slavistický kabinet Slovenskej akadémie vied. Bratislava 2004, 709 s. – В: сп. „Проглас”, УИ „Св. св. Кирил и Методий”. В. Търново, 2006, XV/ 2, 157–161; Λογος ὀνομαστικῆς. – В: Проглас, 2008/ 2, 151–153.

²² На хабилитационни трудове и докторски дисертации: 1. Анна Чолева-Димитрова (за старши научен сътрудник II ст. в Института за български език при БАН) – 2002 г.

²³ *Състояние и проблеми на българската ономастика*: т. 4, 1999 (съвм. с Н. П. Ковачев); т. 5, 2002; т. 6, 2002; т. 7, 2005; т. 8, 2006; т. 9, 2009; т. 10, 2010 (член на ред. кол.); т. 11, 2010 (отг. редактор).

²⁴ **Н. Ковачев**. *Честотно-etimологичен речник на личните имена*, В. Търново, 1995, 620 с.; **Н. Ковачев**. *Местните имена във Великотърновско*, УИ „Св. св. Кирил и Методий”, В. Търново, 2001, 320 с.; **Т. Балкански, К. Цанков**. *Местните имена от Пещерското краище*, Изд. ВТУ, 2007, 371 с.; **Ц. Константинова**. *Топонимията на Казанлъшко*, Изд. ВТУ, 2008, 940с.; **Н. Ковачев**. *Местните имена в Дряновско*, УИ „Св. св. Кирил и Методий”, В. Търново, 2009, 447 с.; **Отговорен ред.**: **Г. Христов**. *Местните имена в Ардинско*, В. Търново, 2009, 640 с.; **Г. Христов**. *Топонимията като отражение на етнорелигиозните процеси в Родопите*, В. Търново, 2010, 146 с.; **В. Велев**. *Местните имена в Брезнишко*, В. Търново, 2009, 488 с.; **В. Велев**. *Местните имена в Пернишко*, В. Търново, 2009, 320 с.; **Н. Иванова**. *Местните имена в Луковитско*, В. Търново, 2009, 405 с.; **Н. Ковачев, Р. Ковачева-Цветанова**. *Местните имена в Беленско*, В. Търново, 2010, 254 с.;

Л. Минева-Ковачева. *Местните имена в Русенско*, В. Търново, 2010, 272 с.; **А. Петкова.** *Местните имена в Плевенско*, В. Търново, 2010, 264 с.; **К. Цанков.** *Местните имена в Никополско*, В. Търново, 2010, 280 с.; **Н. Бечева.** *Местните имена в Ивайловградско*, В. Търново, 2010, 416 с.; **Д. Лалчев.** *Местните имена в Тополовградско*, В. Търново, 2010, 272 с.; **Б. Симеонов. Е. Иванова,** *Топонимията на Плисковско-Мадарския регион (Новопазарско)*, В. Търново, 2010, 356 с.; **П. Михайлов.** *Списъците на населените места като извори за научни изследвания*, Пловдив, 2010, 256 с.; **П. Михайлов.** *Възпоменателни селищни имена в Пловдивска област*, Пловдив, 2010, 144 с.; **Т. Балкански, К. Цанков.** *Енциклопедия на българската ономастика*, В. Търново, 2010, 552 с.

Людвиг Селимски